

достатні гарантії відсутності будь-яких обґрунтованих сумнівів).

Список використаних джерел

1. Основні принципи незалежності судових органів. Схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201.

2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/print>.

3. Незалежність та безсторонність суду в аспекті статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: практика ЄСПЛ щодо України. URL: <http://www.nsj.gov.ua/files/152940499217.06.pdf>.

Галаган Олександр Іванович,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
Письменний Дмитро Петрович,
професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор
заслужений юрист України

РОЛЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Рівень корупції у суспільстві визначає ступінь цивілізованості держави. На жаль, в останні десятиліття в Україні так і не подолано таке ганебне явище як корупція. За даними глобальної антикорупційної неурядової організації Transparency International в індексі сприйняття корупції Україна у 2017 році зайняла 130 місце серед 180 держав світу.

Корупція в сучасних умовах стала чинником, який реально загрожує національній безпеці та конституційному ладу України. Надзвичайно високий рівень корупції в Україні визнано не тільки вітчизняними та зарубіжними аналітиками,

експертами, громадськими та міжнародними організаціями, а й навіть представниками вищих органів виконавчої та законодавчої влади. Це явище негативно впливає на всі сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну та правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. Корумповані дії все більше витісняють правові та, що найбільш небезпечно, з аномалії фактично перетворюються на норму поведінки.

Найнебезпечнішим різновидом корупції є прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України). Це явище негативно впливає практично на всі сфери суспільного життя. Воно підриває авторитет демократичних інститутів держави, дезорганізує роботу органів влади та управління, дискредитує їх діяльність, негативно позначається на суспільній моралі, гальмує процес розвитку державності.

Проте на боротьбу з ним націлена державна антикорупційна політика, в тому числі кримінальна процесуальна. Вона визначає форму, процедуру реалізації норм кримінального права, а отже і кримінально-правову політику взагалі.

Вважаємо, що кримінальна процесуальна політика – це основана на правових засадах та нормах діяльність держави, яка направлена на вирішення з допомогою процесуальних засобів кримінально-правових конфліктів між особою та державою з метою забезпечення демократичності процесуальної форми судочинства.

Сучасна кримінальна процесуальна політика характеризується такими рисами: гуманізацією кримінального процесуального законодавства і практики його застосування; детальною регламентацією процесуальної діяльності як форми закріплення примату права в цій сфері; неухильне дотримання законності всіма уповноваженими суб'єктами; нормативне закріплення гарантій захищеності права особи, яка потрапила в сферу кримінального провадження; чітке закріплення процесуального статусу державних органів, службових осіб, а також громадян, які задіяні в сфері кримінального судочинства; чітке розмежування процесуальної компетенції уповноважених

суб'єктів; економія застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження; забезпечення безпеки учасників кримінального провадження; встановлення і розвиток міжнародного співробітництва в кримінальній процесуальній сфері [1, с. 297].

Як вірно відзначає В.М. Трофименко, об'єктивізація кримінальної процесуальної політики здійснюється, перш за все, у законодавчому процесі, який віддзеркалює домінуючі на конкретному етапі розвитку держави підходи законодавця до розуміння сутності та основних завдань кримінального судочинства. Цей процес утворює зміст правотворчого рівня кримінальної процесуальної політики [2, с. 85].

Правове регулювання запобіганню корупції в Україні являє собою нормотворчу діяльність держави та інших компетентних інституцій щодо формування належної правової основи такому запобіганню шляхом законодавчого визначення напрямків такої попереджувальної діяльності суб'єктів та їхньої компетенції, а також порядку та методам практичної реалізації запобіжних заходів та інших особливостей організованої протидії корупційній злочинності [3, с. 13].

Боротьба з корупцією передбачає не тільки безпосереднє розслідування таких кримінальних правопорушень, а і встановлення причин та умов, що сприяли такому явищу та відповідне на них реагування з метою не повторення їх у майбутньому. На жаль, Кримінальний процесуальний кодекс України не передбачає такої діяльності слідчого, прокурора. На наш погляд, до нього бажано внести зміни, доповнивши окремою статтею, що передбачала б відновлення профілактичної функції слідчого, прокурора у разі встановлення під час проведення досудового розслідування причин і умов скоєння кримінального правопорушення. В цьому випадку слідчий, прокурор зобов'язані були б внести у відповідний державний орган, громадську організацію, установу, підприємство незалежно від форм власності або посадовій особі подання про вжиття заходів для усунення цих причин і умов. Про реагування на таке подання та вжиття відповідних заходів у місячний термін повідомляється особа, яка надіслала подання. У разі залишення подання без розгляду

слідчий, прокурор зобов'язані ужити заходів, передбачених ст.ст. 254-257 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Зазначимо, що неухильне дотримання і виконання кримінальних процесуальних норм, в тому числі, й тих, що направлені на виявлення та встановлення причин та умов, що сприяли корупційним злочинам у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, є запорукою законності та обґрунтованості процесуальної діяльності.

Це означає, що усі кримінальні процесуальні інститути повинні бути соціально справедливими, а весь хід розслідування конкретного кримінального правопорушення проводитися таким чином, щоб не порушувати природних прав людини та сприяли їх повноцінному здійсненню.

На нашу думку, це є головним у сфері боротьби зі злочинністю взагалі, та, зокрема, в запобіганні корупції в Україні.

Список використаних джерел

1. Письменний Д. Кримінально-правова та кримінальна процесуальна політика України: поняття, співвідношення, реалізація. Правова політика в Україні: питання теорії та практики: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 24 жовтня 2014 року): в 2 т. Київ: Національна академія прокуратури України, 2014. Т. 2. 430 с.

2. Трофименко В.М. Теоретичні та правові основи диференціації процесуальної форми у кримінальному судочинстві: монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2016. 304 с.

3. Шевченко О.В. Кримінологічна характеристика та запобігання корупційній злочинності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2012. 19 с.